

Yttrande gällande Vilhelmina kommuns budgetremiss 2027, från Politiskt Alternativ (PA)

.1. Inledning

Först vill vi påpeka, att för både för förtroendevalda, dels utanför kommunstyrelsen, samt i synnerhet för allmänheten, är materialet tämligen svårgripbart och ej så transparent som man önskar. Själva budgetremissdokumentet innehåller sedan inte den grundläggande bakgrunden till verksamheternas äskande. Bedömning av risker och konsekvenser försvåras väsentligen. **Förr om åren** lades budgetremissdokumentet ut offentligt på kommunens hemsida, där kommuninvånarna kunde ta del av innehållet och förslagen, på så vis också kunna påverka och inge skrivelser och yttranden. I dag är den vägen stängd. Efter kommunstyrelsen behandlat budgeten (vars underlag inte heller finns lättillgängligt, då kallelsen inte publiceras offentligt), är det mycket svårt för medborgarna att bilda sig en uppfattning eller skapa opinion. Det finns alltså ett demokratiskt underskott, då processen inte är tillräckligt transparent.

Det har funnits en hel del kritik under årens lopp med det s.k. resursfördelningssystemet och den så kallade "prislappsmodellen". Initialt hade man den gamla modellen parallellt vilket gav en bra bild med två perspektiv som kompletterade varandra. I dag blir prislappsmodellen en planekonomisk modell som inte tar hänsyn till verkliga kostnader och utfall. Därför är det oerhört svårt att bedöma prioriteringarnas nivåer och tyngd. PA förordar att vi återgår till det gamla systemet eller åtminstone har systemen/metoden parallella.

Politiskt Alternativ har haft som målsättning att tillgodose kärnverksamheternas behov och äskade prioriteringar. Vi hade en målsättning om ett överskott om 1,5% men kommer strax under denna. Nedan stående konkreta förslag förklarar varför.

.2. Prioriteringarna och vägval

2.1 Utbildnings- och arbetsmarknadsenheten

Det fanns flera äskanden som Volgsjö skola (3,7 mkr) och Hembergs skola (3 mkr) framlade men som i budgetberedningen ströks respektive nollades genom en generell besparing. Det handlar både om ordinarie verksamhet respektive anpassad undervisning. Politiskt Alternativ anser att resurserna till dessa är av störst vikt, att ge adekvat stöd och resurser till alla elevers behov samt att på så sätt också arbete förebyggande och stärkande, allt även i linje med den nya socialtjänstlagen. Vi tror det bästa förebyggande arbetet börjar i skolan där resurser och kompetens finns tillsammans med ett välfungerande elevhälsoteam. Volgsjö förstärker PA med 1,5 mkr + 800 tkr. På Hembergskolan minskar PA de generella besparingarna med 1,5 mkr. Vi minskar också de generella besparingarna med 900 tkr, då 2 mkr som förslag är orimligt. PA vill satsa på grundskolan, ge den och eleverna grunden och skapa goda förutsättningar.

2.2. Socialutskottet

PA hade önskat en tydligare presentation av posten *”Uppsökande och förebyggande insatser enl ny lagstiftning, SoL”*, vilka behoven är samt hur verksamheten är tänkt att fungera. I kombination med en redovisning av hur det skolsociala teamet fungerar. Vi har inte heller fått klarhet hur stor den statliga finansiering är i denna nya verksamhet (som lagstiftningen nu kräver)

Äskandet om närmare 4 mkr motsvarar ett stort antal tjänster och åtgärder, där vi undrar vilka resurser och kompetenser som i dag finns i denna verksamhet. PA anser att en fördjupad samverkan med skolorna är självklar men anser samtidigt att behoven och äskandena från grundskolan är oerhört viktiga, i att stödja eleverna tidigt och på bästa sätt. Både genom en fullgod ordinarie verksamhet och en anpassad skola, då behoven i dag är högst påtagliga och väl tydliggjorda (bilaga 6).

Budgetberedningen gjorde en prutning på 1 mkr och PA anser att vi i dagsläget gör den bästa prioriteringen, och stöd och förebyggande arbete, genom att lägga större resurser på grundskolan. Därför minskar PA denna post i SU med ytterligare 1 mkr.

Vad beträffar Äldreomsorg/Hemtjänsten förordar PA en neddragning med ytterligare 1 mkr, varvid äskandet möts av en prioritering på 13 mkr.

Det kan avslutningsvis sägas, att **”sommartaxa”** om 3,8 mkr, förstås vara betydelsefullt för att få sommarpersonal under semestrarna, men när man ser till att grundskolan, enligt budgetberedningens förslag, ska berövas $3,2+3,0+1,9=8,1$ mkr, då måste man tillstå att kärnverksamhet är minst sagt styvmoderligt behandlad. Barnen, eleverna, är vår framtid.

Dock, som avslutning, ser PA det oerhört svårt att lägga en generell besparing om 3,3 mkr på socialutskottet. Vi tror inte det är realistiskt. Vi skriver därför ner kravet med 2,3 mkr till 1 mkr. Naturligtvis på bekostnad av ett sänkt resultatmål, men vi tror på realistiska målsättningar istället för ihåliga besparingar som inte kan infrias.

2.3. Allmänna utskottet

Folkets hus

Politiskt Alternativ förordar att avtalet med Folkets Hus omförhandlas och att ingen uppskrivning sker, d.v.s. en frysning av ersättningar, där inget tillskott om 900 tkr sker.

All kommunal verksamhet, även kärnverksamhet, har i årtal fått vända och vrida på slantarna och haft ständiga spar- och nedskärningsbeting. Även detta måste någon gång nå stöd- och ersättningsnivåerna till Folkets hus. All verksamhet i Vilhelmina, sägs måste krympa sin kostym, detta måste även gälla Folkets hus.

Vad beträffar det tidigare avskrivningslånet, med 367 tkr i stöd, är detta slutbetalat. Kommunen måste omedelbart upphöra med att kalla ett stöd som *”investering”* där nu fler

ägarandelar erhålls. Frågan är om detta ens (fortsatt årligt "stöd" om 367 tkr) är lagligt enligt kommunallagen.

Måltidsservice och den föreslagna investeringen om 7 mkr godkänner PA och accepterar lånefinansiering, då utrymmet i budgetförslaget inte medger skattefinansiering.

Parkeringar/gator, en investering med föreslagna 500 tkr, stödjer **inte** PA utan avslår.

Till Paviljongen vid Volgsjö skola, tillskjuter Politiskt Alternativ 1,1 mkr i investeringar.

Vad beträffar det mycket senkomna äskandet från Ricklundgården, så ser vi i dagsläget inget utrymme för att tillskjuta utökade medel till Emma Ricklunds stiftelse. PA vill oavsett ha en utvärdering av projektet med Kulturskola för Vilhelmina kommun,

2.4. Slutkommentar

Politiskt Alternativ (PA) är fullt medvetna om att vårt förslag ligger under ett 2%-mål. Men vi tror att satsningar på Volgsjö och Hemberget kan ge verksamheterna realistiska förutsättningar för ordinarie verksamhet och anpassad skola. Detta arbete är också grunden i kommunens förebyggande och stödjande arbete för att ge alla elever så goda studieförutsättningar som möjligt och där elev- och folkhälsoperspektivet kommer i första hand. Att tidigt och med närvaro förebygga psykisk ohälsa, utanförskap och missbruk.

Generella besparingar är inget realistiskt alternativ, för UAU och SU, då alla förslag tycks uttömda. Bättre att lägga en realistisk hållbar långsiktig budget, än att bygga luftslott i termer av besparingar utan titel, mening och mål.

Politiskt Alternativs överskottsmål blir 1,3% med 8,1 mkr för 2027.

Politiskt Alternativ (PA)

2026-05-10